

MAGYAR KURIR

Bétsből, Pénteken, September' 18-dikán 1818.

Spanyol Ország.

„A' Spanyol Ministerek, így szollnak az Ánglus újságok, két kézre fogták a' dolgot. A' külső dolgokra ügyelő Minister segítő társakat verbuál az elpártolt plántatartományoknak meghódoltathatósokra. A' finántziára ügyelő Minister mindenféle akadályokkal kéntelenítettik küszködni, a' hova járult mostanában az is, hogy Biscaya és Navarra tartományok, privilégiumjaikhoz akarják tartani magokat. Az igazság' Ministerének sok dolgot adnak az idegen országokra futott Spanyoloknak a' megkegyelmezésért való esdekléseik, kik az utóbbi botsánathirdetésen fundálják esdekléseiket. A' Hadi Minister, kiről meg lehet vallani, hogy már néhányféle hasznos újításokat végrehajtott: a' Radiksi nagy expeditziónak dolgában nagyon érzi, hogy nints pénz, melly miatt nagyon lassú lépésekkel halad a' hajóknak úthoz való készítése. Még az Áfrikai partokon uralkodó pestis is ide járul, a' melynek Spanyolországból való kiszorittatása sok költséget okoz, azért, hogy a' partokat kordon által kell őriztetni, hogy a' pestises hajók ki ne köthessenek. Mexikónak az insurgents Gerillások megszűnés nélkül alkalmatlankodnak; zsibonganak mint az eresztő raj; 's Páter Torres is még mind üzi ott a' maga elkezdett munkáját. Generális Osorioról (Chiliben) és Morilzoról (Veneczuelában), mostanság egy szó-tagot se' lehetett hallani.“ — *Humboltnak* Uj - Spanyolországról irott nagy

munkáját Spanyol nyelvre is lefordították, és ez nagy figyelemmel olvastatik.

Ugy látszik, hogy a' Spanyoloknak Amérikában még az Indusokkal (az eredeti földnéppel) is tusakodni kell. Valami utasok, kik Amérikából az insurgents vidékekről jöttek és Portsmouthhoz szállottak - ki, azt beszéllik, hogy (Ánglus) Oberster Macdonaldot, ki nem régen az insurgenseknél szolgálatra állott, két mas Ánglus tisztekkal egygyütt, egy Indus emberekből álló tsoport elől találván és Spanyoloknak tartván, őket szörnyű méreggel megtámodta 's megöldöklötte. Azt is beszéltek ugyan ezen utasok, hogy *Brionnak*, a' Veneczuelai tengeri vezérnek oly nagy hajós serege van, hogy a' Spanyol hajós sereg ötöt, noha néhány versben megtámadhatta volna, meg nem merte támadni. Még tsak valami segedelmet várt az insurgents vezér, 's a' volt plánuma, hogy e' megérkeztén ekkor osztán ő fogja felkeresni 's megtámodni a' Spanyolokat.

Azok ellen, a' kik úgy vélekednek, hogy az Europai Hatalmasságok nem eszközölhetik - ki azt, hogy Spanyolországhoz az ő elpártolt tartományai visszatérjenek, ekképpen közli Ministeri gondolkodását a' Londoni Kurir: — „Miért ne telyesitenék az Öszszeszövetkezett Hatalmasságok Spanyolország' meghívását? 's miért ne eszközlenék barátságos közbenjárások által az anya ország és az ő elpártolt tartományai között való megengesztelődést? Mi úgy itélünk, hogy bajos lenne megmutatni azt, hogy ők ezen magok-

viselete által a' nemzeti vagy erköltsi törvényeknek egészes észszel megegyező princípiumait megsértenék. Hisze' Spanyolország is az Európai Monárkhák' nagy familiájához tartozik, és aláírta eme' Szövetséget, melly által ezek egymásnak, szükséges esetekben, költsönös segedelmet ígértek. De ha semmi efféle alkú, semmi Szövetség, semmi költsönös kezességvállolás nem volna is köztök, mi akadályoztathatná-meg őket abban, hogy a' hadakozás' inségeit félbeszakasszák? Ha a' Monárkhák uralkodásra czélzó próbákra adják magokat, azért gyaláztatnak; ha magokat a' közönséges békeségnek fenntartására öszszetsatolják, kitufoltatnak; ha abba megegyeznek, hogy egy Országlószék és plántatartományai közt, közbenjárói munkát tegyenek, ekkor átkoztatnak. Ez a' mi időnkben a' Királyok' irigylésreméltó sorsa, mellyet csak a' bitangolás (*usurpálás'*) virtusai és az *illegitimumság'* érdemei által kerülhetnének-el! Hogy Spanyolországnak a' maga Amerikai tartományajihoz kétségbehozhatatlan jusa van, csak azok tagadhatják, kik e' világon minden thronusoknak jusaikat felfordítani szeretnének. Ezen tartományokat Spanyolország hódoltattameg legelőször; ő szállított oda plánta nemzeteket; vérevel 's kintsével védelmezte őket; az ő uralkodása alatt kaptak erőre 's jutottak érett állapotra; 's melyik Hatalmasság mondhatná néki ma, hogy azokhoz való igasságos jusairól mondjon-le? 'Tsak szerentsevadászó rebellisek mondhatják ezt, a' kik kard által akarják megnyerni azt, a' minek a' pallérozott élet' mesterségei által lehető megszerzésére, sem virtussok, sem szorgalmatosságok, sem tálentomjok nintsen. Hát csak ezek legyenek-é a' birák! Ez a' tudomány minden egyébre ráillene, csak arra nem, a' mi a' törvényekkel, erköltsiséggel, 's társasági rendel megegyez!

Spanyolország most betsületes feltételeket ajánl a' maga engedetlen alattvalójának; mindent, sőt többet ígér nékiek, mint a' mit magok kívántak. Abba is megegyez, hogy mindennek megtselekvésére kész leszen, a' mit Európának egy pontra öszszegyülekező böltssége, tölle kívánni fog. Ha a' függetlenség' (mert most minden függetlenség, a' mi a' törvényes hatalom alá botsátkozás jó rendjével ellenkezik), ha mondom a' függetlenség' tsalárd képiért a' megígért jók magvettetnek, mi által nem láthatjuk azt, hogy az Öszszeszövetkezett Hatalmasságok miben hágnák által a' magok hivatalos munkássága' (aktivitássa') határát, ha az ellentállás' törvényekkel ellenkező lelkét boldogtalan útjában megakadályoztatni iparkodnának. Spanyolország igen gyenge arra, hogy a' roszzsan erőt vehessen: de azért, hogy igen gyenge, meg kell-é néki azt tiltani, hogy magának segítő társakat keressen? Vannak a' tselekedeteknek oly közönséges princípiumaji, mellyek a' nemzetekkel éppen oly közösök mint a' magános személyekkel; azokra úgy reájok illenek, mint ezekre; pedig ki volna oly bolond, a' ki egy, a' maga előbbeni iparkodásai által elgyengült embernek ezt mondaná: 'Te hiába várod, hogy barátaid segítségdre menyenek, mivelhogy úgy elgyengültél, hogy magadat már nem oltalmazhatod.'

A' *Morning Chronicle* más kútfőből vévén erősségeit, ezen tárgy eránt a' Kurirral ellenkezőképpen okoskodik: de a' csak Angliában Amérikában módi, hogy a' politikai újságlevelek egymással így vetélkedjenek. Egyebek közt azt is mondja a' *Chronicle*, hogy ha a' Kurir' okoskodásai bevétetődhetők lettek volna 's volnának, úgy se' Nagy Britannia se' Északi Amérika nem állanának ma azon poltzon, a' mellyen állanak. Azt mondja, hogy az Északi Amériikai Egygyesült Státusok' népessége 1749-ben alig telt egy millió

lelkekre, most $10\frac{1}{2}$ millióra telik. Végre azt jövendőli, hogy a' melly Amerikai tartományok a' magok függetlenségeket már kihirdették, azt meg is fogják tartani. Az Északi Amerikai Egygyesült Státusok' sarkalatos principiuma (mondja ezen újság) eleitől fogva a' volt, hogy magát semmi Európai politikai zürzavaros környülállásokba belé ne avassa, azért, hogy az Európaiaknak se' legyen okok magokat az Amerikai dolgokba elegyíteni. — De ez mind tsak okoskodás.

Északi Amerika.

Azok a' kivándorlott vagy számkivetett Frantziák, kiknek az Egygyesült Státusok az *Alabama* vidékeken bizonyos esztendőök alatt lefizetendő árron lakásra 's megmivelésre való földet adtak vala, ezt oda hagyván, mint más izben is említettük, hajóra ültek 's a' *Louisianai* partokhoz evezvén, Texas tartományában Trinidad nevű víz mellett váloztottak magoknak megtelepedésre való helyet, 's onnét ilyen Nyilatkoztatást botsátottak világ elejébe: —“

„Azon egynemű viszontagságok' soksága által, mellyek bennünket hazánkból elkergettek 's nagy hirtelenséggel a' világ' külömbkülömb részeire elszélesztettek, egy csoportba gyűjtetvén, eltökélttük magunkban, hogy oly menedék helyet keressünk magunknak a' megtelepedésre, a' hol szerentsétlen történeteinkre visszaemlékezni 's azokból hasznos tanuságot kihozni, szabadságunk lehessen. Szélesen kiterjedő vidékek vesznek körül bennünket, oly vidékek, mellyek minden pallérozott emberektől elhagyattatva vagynak, és a' mellyeknek tsak némelly pontjaikon laknak vagy járkálnak által-meg-által az Indus familiák, mellyek tsak vadászattal elégedvén-meg, ezen éppen oly termékeny mint széles kiterjedésű vidékeket, pusztán állani engedik. A' balszerentse által, melly

azonközben felemeli bátorságunkat inkább hogy sem földhöz verné, üldöztetvén, éltünk azzal az eredeti jussal, mellyel a' természet' teremője minden embert megajándékozott, 's letelepedtünk ezen helyen oly célzással, hogy ezt munkánk által termékenyé tegyük, 's megnyerjük tölle azt, a' mit a' föld az állhatatos szorgalmatosságtól megtagadni soha se' szokott. —

„Mi senkinek kárt nem teszünk; nints semmi ellenséges célzásunk. Békességet 's barátságot kívánunk minden körülettünk lakozóktól, 's háládatosok leszünk azok eránt, a' kik hozzánk ezen jó akarattal fognak viseltetni. Mi a' pallérozott nemzetek' vallásaikat, törvényeiket, erköltseiket, szokásaikat, bévett rendtartásaikat tiszteletben fogjuk tartani; valamint szintén az Indus népek' függetlenségét, szokásaikat 's életek' módjait is, kiket mi sem az ő' vadászatjokban sem egyéb foglalatosskodásaikban akadályoztatni nem fogunk. Mind azokkal, kiknek tettzeni fog, társaságban élni, barátságot tartani, 's kereskedést folytatni fogunk. Magunkviselete békeéséges, munkás, és szorgalmatoskodó fog lenni; a' mennyiben töllünk ki fog telni, készek leszünk használni másoknak is, 's a' jót jóval fogjuk fizetni. Azonban, ha tsakugyan lehetséges találna lenni az, hogy állapotunk nem tekintetvén, még ezen pusztaságokon is, a' hol megmaradásra való helyet kerestünk, üldöztetni találánánk, kérdjük minden okossággal felruházott emberektől, hogy ezen esetben nem lenne-é nekünk az ellentállásra legigazabb jusunk? Mi eltökélttük magunkat. Nekünk fegyverünk van. Mint a' miénkhez hasonló állapotban minden emberek tselekedtek, bennünket is, megtartatásunkról való gondoskodás indított arra, hogy fegyverre szert tegyünk. A' föld, mellyen megtelepedtünk szemlélője fog lenni annak, hogy győzedelmes-

kedünk, vagy meghalunk. Itt vagy tisztességes és szabad életet, vagy temető helyet akarunk találni, mellyért tisztelni fogják emlékezetünket az igasságos emberek. De jó resultátumját várjuk letelepedésünknek; 's a' midőn jövődöbéli magunkviseletének princzipiumaitközönségesen kihirdetjük, arra fordítjuk legelső gondunkat, hogy közönséges helybehagyást nyerhessünk: —

Mi azon helynek, a' hol plánta népünk megtelepedett, ily nevet adunk: *Champ d' Asyle* (*Menedék Mező*), Ezen nevezet, melly minket a' mi szerentsétlen történeteinkre emlékeztet, arra is nogatni fog bennünket, hogy sorunkat helyheztesük erős lábra, házi isteneinket plántáljuk által ezen idegen földre, egy szóval, hogy fundáljunk új hazát magunknak. Ezen plánta nép, valódiképpen szollván, szántóvető 's kereskedő nép fog lenni: tsak önnön megtartására nézve veszen magára katonai ábrázatot. *Cohorsokra* osztatik-fel; minden *Cohorsnak* leszen egy vezére, feje, a' ki minden azon *Cohorshoz* tartozó személyeket laistromba ír és számba tart. A' közönséges laistromkészítést, melly minden *Cohorsok'* laistromát magában foglalja, a' plánta nép' Igazgatószéke folytatja. A' *Cohorsok* egygyütt vagy egy helyen, egymással öszszetsatolódva maradnak, hogy minden megbántatás ellen bátrak lehessenek, 's különvétetve mindenik tsendességben élhessen a' többiek védelme alatt, Haladék nélkül egy törvényez könyv készittetik, hogy a' tulajdon és személy' bátorságáért kezességül szolgáljon, az igasságtalankodást meggátolja 's elnyomja, a' népnek bekességet szerezzen, 's a' gonoszoknak mesterkedéseiket semmivé tegye." — Költ *Champ d' Asylében*, *Texas* tartományában, Május' 11-dik napján 1818-ban."

Nem nagyon régi levelekben olvastuk volt 's írjuk is, hogy ezen Frantzia

plánta tartománynak fundálója Generális Lalemand légyen, a' ki elébb tsak 120 emberekkel ment oda Philadelpfiából, 's ott azonnal sántzok által vette körül plánta népetskéjét, de sok barátjait várta oda: 's hogy azolta jó számra kellett szaporodniok, mutatja a' felhozott proklamátzio, melyben a' mondatik, hogy a' plánta nép *Cohorsokra* oszlott, a' melly *Cohorsok* oly közel laknak egymáshoz, hogy ha bántják valamelyiket, a' többek azonnal segítségére mehessenek. — A' helyről, a' hol ezen jövevények megtelepedtek, azt írják, hogy a' *Trinidad* vizének a' Mexikoi öbölbe való szakadásánfelyül 3 orányira esik, ezen víz mellett, a' *Mexico* és *Louisiana* közt fekvő közös határon, *Texas* nevű tartományban, mely oly nagy, hogy 10,948 □ mértföldet foglal kiterjedése, 's lakosainak száma alig telik 21 ezerre. A' *Spanyolok* és *Egygyesült Státusok* között ezen tartomány felett is vetekedés uralodik. A' *Spanyolok* azt mondják, hogy *Mexikohoz* tartozik, tehát övék; az *Egygyesült Státusok* pedig, hogy a' *Louisianai* határon belől esik, tehát övék; mert ők *Louisianát* egészszen megvásárlották *Nepoleon* idejében a' *Frantziáktól*.

A' *Trinidad* torkától nem messze egy szigeten épült valami *Galveston* nevű erősség, a' hol többire most egy majd más tengeri haramia vezér szokott tartozkodni. Most valami *Lafitte* nevűről írják, hogy ott fészkelte-meg magát. Nevére nézve ez is *Frantziának* látszik lenni.

Orosz Birodalom.

*Sándor Császár*ról, ki már eddig hasonlóképpen útnak indult *Aachen* felé, azt írják, hogy *Decemberben Petersburgba* visszaérkezni szándékszik, 's minthogy visszafelé való útjakor *Bétsben* is megállapodni akar egy időtskéig, tehát mind ezekből azt hozzák-ki,

hogy az *Aacheni Congressus* nagyon rövid ideig fog tartani. Az a' beszéd, hogy ez úttal Olaszországba is el fogna menni Sándor Császár ő Felsége, egészen megszűnt. A' két Császárnék is oda hagyták ezen alkalmatossággal Petersburgot, 's Wajmár, Stuttgart, és Belgium felé vették útjokat az oda férjhez adott Nagy Hertzegaszszonyoknak, az Özvegy Császárné leányainak, meglátására.

Frantzia Ország.

Párisi levelek említették vala a' folyó hónap' 5-dikén, hogy Gen. Donadieu Párisba jövén ott a' Gen. Canuel dolgában a' kikérdező Biró elejébe hivatott, 's mint tanú, kérdőre vonatkoztatott volna. Megolvasván a' nevezett Generalis ezen ötettelő tudósítást az újságlevelekben, mindjárt más nap' (6-dikban) kihirdette a' *Quotidiennében*, hogy ő nem úgy, mint tanú, hanem mint részese az özszeesküvésnek, úgy állítottatott elő a' kikérdeztetésre.

Német Ország.

Göttingából így irtak Sept. 5-dikén: — „A' rend és tsendesség itt egészen helyre állván, mindenek a' régi módon folynak: de a' megkárosodás, melyet a' polgárok és professorok a' tanulóknak nagyobb számának eltávozása miatt, kik között sok gazdag ifiak voltak, szenvednek, tart és tartani is fog mind addig, valameddig a' tanulóknak *Göttingáról* való határozása, melyet ők *Witzenhausenben* tettek, meg nem másoltatik, vagy el nem töröltetik. Legkedvetlenebb ezen boldogtalan történetben az, hogy az, egy kis tsekélység által, melyet mérséklettséggel könnyen el lehetett volna háritani, nagy hirtelenséggel ily nagyon felmérgecsített 's boszszuállásra indított tanulóknak, a' nagy felhevülésben a' hibás mészárosnak házá-

elvégették, 's az ő egészen ártatlan szomszédjának házáat rontották özsze; 's hogy hibájokat jóvá tegyék, most tsak nem régiben azt tselekedték, hogy a' valóságos bünösnek, ki az egész lármának okozója volt (Krisch nevű mészárosnak) kertyre egy setét éjtzakán reá mentek, 's a' mit ott találtak, a' földön kívül mindent semmivé tettek. A' mit tövestől kitéphettek mindent kitéptek, a' fákat kivagdalták, 's azolta semmit se szollanak, se' azt hogy ők tselekedték, se' azt, hogy nem. A' lakosok pedig az előbbeni félelmet 's retteget, melyet a' tanulók nékiek okoztak, még el nem felejtván, most eszékbe se' jut, hogy a' fiatal urak ellen panaszra mennyenek. A' lármázáskor törvényt-tanító Professor Bauer volt a' Prorektor; azolta Professor Tyhsent akarták tenni, de nem válolta - fel a' villongó környülállások miatt. A' Hannoverai születésű ifjak, a' kik tanulássokat itt folytatni kéntelenítetnek, minden mesterséggel azon vannak, hogy az Universitást minél hamarabb ide hagyhassák. A' kiknek hazamenetelét szülőjök, vagy tutorjok, gondviselőjök, helyes okon kívánna, a' Hannoverai Ministeriumtól köteleztetik, irásban való instantzia által, kérni. — Melly sok alkalmatlanságot, kedvetlenséget, 's kárvallást okozott itt egy kis lábelőtt járó gyerekeknek feldöntése!“

* * *

Aachenben Aug. 26-dikán kiásatta a' Pruszsus Országlószék azon épületnek fundamentum köve alól, melyet ott a' Frantzia Országlószék a' Prefektúra' számára építtetni kezdett volt, 's azt az olom vagy on ládátskát is kinyitatta, melybe az emlékezet pénznemek tételre voltak. Minden benne találtatott dolgok jegyzőkönyvbe irattattak, a' hol egyebek közt ezen pár megjegyzéstérdemlő sorok is előfordúlnak: — „Letétetett 1812-ben Augustus' 12-dikén, mikor a' Császár az

Orosz Birodalomban, a' nagy armádát vezérelvén Európának törvényeket diktált."

* * *

A' Bádeni Nagy Hertzegségnek adott Constitúzió (Folytatás). —

IV. — A' Rendek munkálódásának kiterjedéséről. 53. §; A' Rendeknek helybehagyása nélkül semmi adózást kiírni és felvenni nem lehet. 54. §; Az adót illető törvény rendszerént két esztendőre hozatik. Az oly adózások mindazonáltal, mellyekkel hosszabb időre való kötések szoros függésben vannak, az azokat illető *Contractusok*' idejének eltelése előtt nem változtathatnak meg. 55. §; Az adózást illető jóvállással együtt, a' Státusnak következő esztendőre való költségei 's jövedelmei (Budget), 's annak felszámolása, hogy az előbbeni esztendőkre rendeltetett pénzek mire fordítottak, a' Kamaráknak általadattatnak. Ebben semmi oly titkos kiadások elő nem fordulhatnak, melyről a' Nagy Hertzegnek az egygyik Státusminister által aláíratott bizonyítása nem tállatna, affelől, hogy az a' summa a' Státusnak valóságos javára fordított legyen, vagy fog fordítani. 56. §; A' Rendek az adózásban való megegyezést semmi feltételekkel özsze nem köthetik. 57. §; A' Rendeknek helybehagyása nélkül semmi féle költsönvétel nem törvényes. Kivétetnek az oly költsönözések, mellyek által tsak a' Státus' meghatározott jövedelmei a' Státus' költségére nézve anticipáltatnak; hasonlóképpen az Amortisatziónalis Kassa' költsönvétele is, melyre néki a' fundáltatás' törvényei által hatalom adattatott. A' Státusnak előre el nem láttatott rendkívül való szorgató szükségait illető esetekre nézve, melyeknek mennyisége tsak annyi, hogy a' Rendek' özsze gyűjtetésére kívántató költséget meg nem érdemlené, de a' melyre a' Rendek által adatott költsö-

nözési Votum ki nem terjed, a' fennálló Biztosság' tagjai többségének megegyezése elégséges arra, hogy ezen summa költsön felvétettethessék. Mind ezek a' foglalatoskodások a' közelébbi gyűlésnek elejébe terjesztetnek. 58. §; A' Rendeknek helybehagyása nélkül a' Státusnak egy Uradalmát se' lehet elidegeníteni. Kivétetnek az adósságfizetésre már meghatározott elidegenítések, árendafizetésnek megváltása, örökösítések, tzh és bérfizetések, dolgozás' megváltása, szükségtelen épületeknek 's a' szomszéd Státusokban találtató jószágoknak és jövedelmeknek eladása, 's mind azok az elidegenítések, mellyek a' Státus' gazdálkodására való tekintetből az ország' culturájának előmozdittatására, vagy valamely káros gazdálkodásra való tekintetből tétetnek. De az ezekből bejövő summát is új szerzeményekre kell fordítani, vagy pedig az adósságok' kassájába kell betenni, hogy interes forduljon rajtok. Kivétetnek az olyan tserék és elidegenítések is, mellyek valamely tulajdoni avvagy szolgálati állapotból következő pernek elvégződésére szolgálnak; továbbá a' visszaesett, thronusi, ritteri, és Cameralis feudalitásoknak ugyan azon Régens' idejében való kiadattatások, a' ki alatt visszaestek. Minthogy ezen és az 57-dik cikkely által az 1806-ban Oktober' 1-ső és Nov. 18-dik napjaikon kijött 's a' Státus' adósságait 's jóvainak elidegenítését illető *Pragmatica sanctionoknak* czélzásai egészen elérettetek, erre nézve ezeknek kötelező ereje, azon naptól fogva, mellyen a' Constitúzió lábra állittatik, egészen megszűnik. 59. §; Ámbár az Uredalmak, a' Státusok' és Fejedelmek' jusaiknak közönségesen megesmert principiumjaik szerént, a' Régens' 's az ő familiájik' patrimonialis tulajdonaik légyenek, és mi azokat ezen tulajdonságokban, mint familia' feje, tartozó kötelességünk szerént

ezennel kifejezett módon megerősítjük : mindazonáltal mi ezeknek jövedelmét, a' házunk' tartására abból rendeltetett summat 's az egyéb rajta fekvő terheket kivévén, mind addig, valameddig finantziánk állapotjának helyreállítása által oly állapotban nem leszünk, hogy alattvalóinkon szívünk' legbelsőbb kívánsága szerént könnyebbithessünk, továbbá is a' Státus' terheinek pótoltatására fordíthatni engedjük. A' mi Házunk' költsége a' Rendek' megegygyezése nélkül soha feljebb nem emeltethetik, 's a' NagyHerzog' megegygyezése nélkül soha lejjebb nem szállíthatatik. 6o. §; Minden iörvényjovallás, melly a' finantziát illeti, a' második Kamara' elejébe küldtetik, 's tsak azután, ha ez azt elfogadta, vitettethetik az első Kamara' elejébe, hogy voksolás által, egészszen és minden megváltoztatás nélkül elfogadja vagy el ne fogadja.

(A' többi következik).

* * *

Egy nagyon új Ujság Eszaki Amérikából.

Havannából ezeket írják Junius' 26-dikán: — „A' mi Vice-Királyunk' Adjutánsa éppen most jöve-meg a' Sibylla nevű fregáthajón *Vera-Cruzból*, 's oly tudósításokat hozza onnét, hogy Galvestownban (lásd feljebb) a' Generális Lallemand 's egyéb Frantziák' kormányozása alatt, egy oly expeditziót készítenek kivezéshez, a' melly 5000 emberekből áll, 's Bonaparténak legjobb tisztjei által vezéreltetik. Ugy látszik, hogy Mexikóba, a' minden nemzetekből való szerentsekisértők' öszszegyülekezésének közepe' pontjára czéloznának ezen expeditzióval.“

* * *

Buenos-Ayresből írják, hogy a' Portugallus seregek Montevideóban nem hogy mint hirleltetett, nagyon gyengék volnának, hanem 10 vagy 12 ezerre számíthatatnak, 's naponként terjeszkednek kijebbkijebb. Május' 1-ső napján Colonia-del-Sacramentóban a' Spanyol zászlót letépték, 's Portugallus zászlót szurtak-fel helyébe.

B é t s.

A' Bétsből Posonyba 's onnét Pestre levezett *Bernard Gözhajójáról* (mint ezt ennekutánna közönségesen nevezni fogjuk), szép jegyzések jöttek-ki a' Budai Német újságlevelekben. Megérdemli ezen hajó, hogy *Bernard Gözhajójának* nevezessék, azért, hogy ebben a' gőz-erőnek közönséges makhinai principiumain kívül az Amériikai 's Angliai gőz-hajók' alkatása' módjával igen kevés megegygyező találtatik, 's ennek amazok felett való elsőségét tsak ez egy megjegyzésből is által lehet látni, hogy azzal a' mekhanikai alkatással, mellyel a' nevezett idegen hajók építetve vannak, ezeknek bajosan vagy éppen nem is lehetne a' Dunán hasznokat venni. Hogy ezen különben nagyon hasznos találmánynak a' Dunavizén is jó resultatumai lehessenek, elkerülhetetlenül megkívántattak hozzá a' Bernard úr' jobbitásai. Azon gőz-hajók, mellyeket Bernard úr a' jövő nyárig a' Dunán való haszonvételre kiállítani szándékszik, oly erővel fognak birni, hogy 10,000 mázsa terhet vihessenek a' vizen felfelé, a' könnyű, vagy tsak útasokat vivő gőzhajók pedig, oly nagy sebességgel fogják ezen útat tenni, hogy Bétsből Pestre 12, 's Pestről Bétsbe 18 óra alatt érkezzenek le 's fel.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
 September' 15-dikén 232 $\frac{1}{2}$ — 16-dikán 231 $\frac{3}{4}$ — 17-dikén 231 $\frac{1}{2}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

A' Pesti Hazai levelekben ilyen hazai történetekről tudósítottunk: —

Székes Fejérvárról Sept. 4-dikén botsátották szélyel nyugodalomtartásra a' tanuló ifjuságot, a' melly Oskolai pompát F. T. Wurum József Püspök úr ő Nagysága ékesítette előlülésével 's a' jutalmaknak kiosztásával. Diszesítették ugyan ezen pompát a' sok vendégek kivül négy derék tanuló ifjak, a' kik szorgalmatosságoknak 's Tanítóik munkás iparkodásának bizonyságául Déák beszédeket tartottak. Nagy ditséretére említették a' Tanító uraknak, a' Zirczi Apáturság T. T. Szerzeteseinek ő Atyaságoknak, hogy ezen Oskola az ő fáradhatatlan iparkodássok után szemlátomást gyarapodik, mint ezt a' tanulók' számának nevedéséből is tapasztalhatni a' tudósítónak megjegyzése szerint, a' melly számosodás öt esztendőknél lefolyta alatt általjában százra telt.

* *

Szathmáron Sz. Péter-Pál innepe 's a' F. T. Püspök Klobusitzky Péter ő Nagysága neve napja egygyütt innepeltvén, ezen ájtatos pompát különösen a' betsesítette a' nevezett újságlevek' tudósítója szerint, hogy Ájtatos Oskolabeli Szerzetes T. Takáts István úr által két Sidó testvérek kereszteltettek meg, kiknek a' tanítójok is ő volt a' hit' tudományában, 's ugyan ő most is öt különböző vallású és korú személlyeket oktat a' Catholika hitre.

* *

A' N. Károlyi Gymnasium F. T. Elöljárója Aug. 8-dikán tartották szomorú halotti tiszteletét kedves emlékezetű Tudományi Fő Igazgatójoknak, néhai Tokody György Királyi Tanácsos urnak,

melly alkalmatossággal F. T. Mészáros László úr az Ájtatos Collegium' Rectora halotti misét, F. T. Seftsik Aloys Director úr pedig ditsóító misét mondottak. A' harangok valamint a' Piarista Atyáknál úgy a' Görögöknél és Oláhoknál is egy egy oráig vonattattak. A' Vármegye' 's Uraság tisztjei is meghivatattak 's meg is jelentek a' tisztelet-tételre.

Ugyantsak N. Károlyban a' Magyar theatromi társaság játékkal tisztelte meg az ifjú Gróf Károlyi István neve napját, melynek nézésére, szép idő lévén, falukról is számos vendégek gyülekeztek özsze,

* *

Temesváron Sz. István napján, Méltóságos Ürményi Ferentz Cs. Kir. Kamarás, Udvari Tanácsos 's az ott lévő Kir. Kamara' Igazgatószéke' Elölülője számos előkelő özszehivattak' jelenlétében 's szép beszéd tartással függesztette fel Bonai Imre Fejér Templomi első Kir. Sótiszt urnak a' mejjére azon közép nagyságú arany érdempénzt, mellyel őtet Császár és Király ő Felsege 58 esztendőig tartott hív és hasznos szolgálataiért megjutalmaztatni 's megtisztelni méltóztatott. — A' megtiszteltetett öreg Sótiszt úrhoz intézett szavait, ezen szókon végezte a' nagy méltóságú Elölülő: — „Tiszteletessé teszi az Urat már magában is idős kora; még tiszteletesebbé azon ritka eset, hogy olly sok esztendőig köz tisztséget viselt; végnélkül emeli pedig az Ur tiszteletét Fels. Uralkodónknak képe, melly egész méltósággal az Urnak melyét diszesíti. Mellyre tekintvén nem tartóztathatom meg magamat, hogy ezen mélyen érzett felkiáltásra ne fakadjak: Isten tartsa meg sok, sok esztendőig a' mi jószágos Ferencz Császárunkat, és Királyunkat!”